

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 10. avgusta 2023 - Leto XXXIII, št. 32

stran 2

V SLOVENSKEM DOMU SPET ZADIŠALO PO BARVAH

PO RITI JE DOSTAKRAT TUDI DAUBO
stran 3

ENDRE GÖNTÉR RAZSTAVIJA V MONOŠTRSKI CERKVENI GALERJI
stran 4

ČE BI ELIAŠ ZNAU ZA SVOJ DEN
stran 8

V SLOVENSKEM DOMU SPET ZADIŠALO PO BARVAH

Lanskoletna mednarodna likovna kolonija v Monoštru se je začela z odprtjem samostojne razstave slikarja iz vzhodne Madžarske Györgya Csute, s čimer so želeli organizatorji enotedenskih ustvarjalnih sobivanj začeti novo tradicijo. Zato nas letos 31. julija ni pre-

»V Porabje prihajam domov med prijatelje,« je priznal György Csuta iz madžarske županije Békés, ki se je monoštrske likovne kolonije letos udeležil devetnajstič.

senitilo, da se je tudi 22. Monoštrska mednarodna likovna kolonija začela z odprtjem razstave, in sicer izbora slik prekmurskega umetnika Endreja Göntérja. Prava novost pa je bila, da je prireditev potekala v t. i. cerkveni galeriji, ki so jo iz obstanskih prostorov monoštrske baročne cerkve izoblikovali prav z namenom prirejanja umetniških dogodkov.

»Ti prostori so v višini prve etaže in so dostopni tako iz smeri cerkve kot tudi mesta. Čeprav smo tam ustvarili avtentično galerijo, nameravamo v prihodnosti s pomočjo državnih sredstev nekatere objekte nekdanje tovarne kos spremeniti v pravi umetnostni center s šolo in razstavišči.« To so že besede župana Monoštra Gáborja Huszárja, ki je na naša vprašanja odgovarjal v soboto, po neprespani noči zaradi poplav v Porabju. »Občina Monošter je sofinancer likovnih kolonij že trinajst let, in sicer v polovičnem razmerju z Zvezo Slovencev na Madžarskem. Vsaka slika, vsak kip, torej vsaka stvaritev, ki ostaja v Monoštru, bogati naše mesto. Pomen dosedanjih kolonij sega daleč prek meja naše pokrajine, saj so se srečanj udeleževali umetniki od Argentine do Španije in od Čila do Izraela,« je poudaril prvi mož Monoštra in dodal, da so letos še povišali finančno podporo koloniji.

Tokratnega ustvarjalnega sobivanja se je udeležilo deset priznanih umetnikov

iz Slovenije, z Madžarske in Hrvaške. »Na te tri države smo se omejili zaradi varčnosti, obenem pa smo še previdni tudi zaradi koronavirusa. Kljub temu sem prepričan, da predstavljajo letošnji udeleženci takšno kakovost, s katero se lahko predstavimo v kateri

koli eminentni evropski galeriji,« je postavil dolgoletni vodja monoštrskih – in lendavskih – likovnih kolonij Feri Gerič. »Povabili smo slikarje, dva kiparja in keramičarko. Ta heterogenost ustvarjalcev bogati našo nastajajočo zbirko in do novembra bomo poskusili vse eksponate pripraviti za predstavi-

Slovenski kipar Boštjan Kavčič je svojo skulpturo »Organizem 102- Triglav« posvetil porabskim Slovincem, da bi jih spodbudil k nadaljnji uporabi slovenskega jezika.

tev na razstavi. Takrat bo javnost lahko spoznala, kaj se je v teh poletnih dneh dogajalo v Monoštru,« je dodal nekdanji direktor Galerije - Muzeja Lendava. Feri Gerič je bil izredno vesel, da je mesto bogatejše z obnovljeno galerijo v zgodovinskem središču. »To je hkrati

priložnost, da ti prostori gostijo odmevne razstave iz tujine, kot je to v navadi tudi v Lendavi. Obe galeriji bi lahko sodelovali pri prirejanju zanimivih dogodkov,« je bil mnenja organizator, ki izkoristi vsako priložnost, da poudari pomembnost pridobitve domačega strokovnega kadra. »Navdušili sta me mladi udeleženci letošnje kolonije in prepričan sem, da lahko tovrstni podmladek zagotovi prihodnost monoštrskih srečanj.«

Soorganizatorica dogodka, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács, je dodala, da je ena od mladih umetnic slovenskega porekla. »Hajnal Papp je študentka, ki začne svoje izobraževanje na drugi stopnji in se namerava po končanem študiju vpisati na celoletno šolo slovenskega jezika v Ljubljani. Radi bi jo tudi nagovorili, naj se pridruži Feriju Geriču in spozna skrivnosti prirejanja likovnih kolonij. Je pa ob slikarju Józsefu Gyécsku tudi tista, ki bo porabske Slovence zastopala na likovni razstavi vseh narodnosti na Madžarskem v budimpeštanskem Bolgarskem centru,« smo izvedeli od predsednice Slovenske zveze.

V osmih dneh so sodelujoči umetniki večino časa poglobljeno ustvarjali, njihovi popoldnevi so bili namenjeni

pokrajino in naše umetnike. Za nas organizatorje je bilo to velika čast, še posebno, ker se je predsednica v kratkem času že drugič mudila v Porabju,« je poudarila Andrea Kovács, o umetnikih pa še dodala, da so pravi ambasadorji pokrajine v okolici Monoštra. »Oni so tisti, ki razstavljajo po vsem svetu in v svojih življenjepisih navajajo, da so se

Hajnal Papp je mlada umetnica porabskega porekla, ki je zaključila prvostopenjski študij na Likovni akademiji v Pécsu. Slovenska skupnost računa nanjo tudi v bodoče.

udeležili likovne kolonije v Porabju. So pa tudi tisti, ki našo pokrajino predstavljajo na platno in pokažejo, kaj za njih pomeni to območje.« Predsednica zveze je še dodala, da je organizatorjem uspelo stvaritve lanskoletne likovne kolonije letos predstaviti v Budimpešti, v bodoče pa načrtujejo gostovanja z umetninami v Sloveniji ali pri drugih zamejskih slovenskih skupnostih.

»Ta tradicija se je začela pred 22 leti, moramo jo torej nadaljevati. O monoštrskih likovnih kolonijah se danes že govori v javnosti, zato se jih trudimo v okvirih svojih zmožnosti redno izvajati,« je za konec dejala Andrea Kovács. Likovno kolonijo so izvedli s finančno podporo vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, državnega sekretariata za cerkvene in narodnostne zadeve ter javnega sklada za kulturne dejavnosti.

(V prihodnji številki boste lahko prebrali pogovore s sodelujočimi umetniki.)

-dm-

Milan Zrinski - Goričanec z Markastoga (1. tau)

Po riti je dostakrat tudi daubo

Brodim ka mojoga sogovornika v Porabji dosta lüstva pozna, vej pa je on že duga lejta povezani s krajino ob Rabi. Kak član bôltinske folklorne skupine je prva začno oditi v Sakalovce, sledkar pa tudi v drüge vesnice. V naši

arande v Skakovcaj, vej pa je moj oča Franc tam biu veški tišlar. Tistoga rama, meu je slamnato strejo, že dugo nega več,« se svoje mladosti spominja sogovornik, steri je dosta cajta, sploy te, gda so bile počit-

v Galiciji na fronti zgrabili, so ga poslali na Rusoško, gé je biu vküper z drugimi zgrablenci pa se je njihovoga gezika tó navčo. Tam je doživo tudi revolucijo pa se je tudi sam navdušo nad socializmom. Cejli žitek je v tom dühi deloval, furt je gledo na pravice maloga človeka.»

V Skakovcaj se je štiri leta za Milanom, steri je biu rojeni leta 1948, narodila ške njegva sestra Zlatica: »Té ram, steroga smo meli z arende, je oča obnauvo. V prednjoj iži je napravro delavnico, v zadnjoj iži, pa tudi v künji, smo spali. Meli smo tau vse, kak je inda sveta bilau, šparat na drva, v sterom so se trnok dobre pogače pekle, pa tudi domanji krü.« Po tistom, ka je soboška mlečna fabrika začnila po vesnicaj vküprbrati mlejko, je njegva mati v Skakovcaj tau delo prejkvzela: »Deset lejt je tau delala. In tak so k nam lidge v velikih kanglaj mlejko nosili vsakši den. Ena ženska je furt prinesla pau litra mlejka več, pa je pravla, ka je tau za name. In tak sam se na njega navado, ka ga ške gnesden rad pigem.«

1957. leta je držina Zrinski v Püconcaj küpila grünt in so na njem zozidali nauvi ram, v sterom je te oča med štalami leta 1959 napravro ške delavnico. V rami sta bili dve iži pa künja, sledkar je te bila napravlena ške kaupanca. »Prvi dve leti sam odo na Cankovo v šaulo, po tistom pa v Püconce. Včiu sam se dobro, ali po riti sam dostakrat tudi daubo, zatau ka sam lagvi biu. Tau se je ške tistoga ipa smelo, znamo ka gnesden toga več nega. Spaumnim se tudi prve mlečne künje, ka smo te malico v šauli začnili dobivati pa jo nej trbelo več od dauma nositi. Te smo mlejko v praji daubili, stero je bilau z merkanarskoga mleka napravleno. Nej je tak dobro bilau kak kravje, smo ga pa vseeno spili.«

Čiglij je oča steu, ka bi šau po njegvi pauti in bi se vönavčo za tišlara, se je Milan ovak odlaučo pa se je vpiso na soboško gimnazijo. Gda jo je zgotovo,

se je steu vpisati na Filozofsko fakulteto v Ljubljano, samo ka je tistoga cajta fejest falilo škonikov pa leranc in se je zatau rajši odlaučo, ka de v Maribor na Pedagoško akademijo, vej pa je samo dve leti tam trbelo napra-

gnesden žive, vej pa je tü spozno domačinko Greto: »Gda sam prišo v Bôltince, so mi že včasi prajli, vej boš vido, ka te kakša Markojca zmeša. Pa tak je tudi bilau. Njena sestra je delala v Püconcaj, v enoj valilnici za

piceke, pa smo se družili. Tistoga cajta smo mladi špilali tudi gledališke igre. In gda sam prišo v Bôltince, smo s planinskim društvom šli na en izlet v Logarsko dolino, pa sam jo spozno. Te je brž prišlo tak, ka sam nej mogo ges brez nje, ona pa nej brez mene. Oženila sva se leta 1974.« V zakoni sta se njima narodili dve čerki. »Starejša Svetlana je leranca in žive v Püconcaj, mlajša Jasna, stera dela v

Pauleg Milana in Grete (na levi) sta se na isti den ženila ške njegva sestra Zlatica in njeni vöodabranec Stanko.

firmi Carthago, pa žive v rami pauleg najnoga. Mam tudi štiri vnükice, Majo, Zojo, Lucijo in Marušo. Same ženske. Tau pa zatau, ka so nam na gostüva-

viti, pa si že biu škonik: »Pauleg slovenščine sam steu študerati ške zgodovino, ali je nej bilau tau več mogauče, tak ka sam te pauleg slovenskoga študero

Milan Zrinski (stogi prve z leve strani), vküper s sošolci s prvoga razreda na cankovski šauli

novinaj smo najšli, ka je leta 1996, gda je vodo prireditev ob 10. letnici delovanja folklorne skupine z Gorenjoga Senika, etak pravo: »Gda se dejte rodi, se stariške bogijo, ka bau z njega. Gda ga krstit nesejo, te že vendrik vüpajo, ka ostane. Gda je že 10 lejt staro, te ga že radi majo, če rejsan je lagvo... Tau dejte, stero se je pred desetimi lejtami narodilo, je Folklorna

nice, preživo v Bodoncaj pri starom oči Pišti pa stari materi Trejziki. »Tau sta bila stariša od moje matere Marije, vej pa sam očoviva nej pozno. Mrla sta že pred mojim rojstvom. Tam je bilau furt trnok fajn, vej pa sam bole svoboden biu kak doma, gé je trbelo dostakrat očovo delavnico pometati pa ške kaj drugoga delati,« povej Milan in cujda, ka je njegov dejdek, čiglij

Sodak Milan (z badjüsami) na gledališkom odri

skupina z Gorenjoga Sinika.« No, zdaj pa te zvedli, kak je bilau te, gda je Milan tak mladi biu. »Ge sam, čiglij že duga lejta živem v Bôltincaj, vöplünjeni Goričanec. Tak dejdek kak babica pa oča in mati, vsi so bili iz Bodonec doma. Istina pa gé, ka je naša držina prva živela z

je meu zgotovleno samo osnovno šaulo, duga lejta biu matičar. V cajti drüge svetovne bojne so njemi Vaugri tau delo vkrajvzeli, samo so ga vseeno dostakrat prišli pitat za tanač: »On je biu čeden človek. Znu je osem gezikov, vej pa je biu sodak v prvi svetovni bojni. Gda so ga Rusi

Milan Zrinski že 50 lejt honorarno sodelüvle z radiom Murski val. Več o tom te leko prešteli v naslednji številki naših novin.

ške rusoški gezik. Glij gda sam zgotovo študij, so na naših šaulaj rusoški gezik ukinili, te sam pa samo slovenščino leko ške včiu.«

Med tem ka je čako, ka de šau k sodakom, so ga najšli prednji z bôltinske šaule, pa so ga potegnoli na Markasto, gé ške

nji vrtanki gorspokali. Stara baja. Te se rodijo v zakoni samo ženska deca,« je ške raztolmačo Milan Zrinski.

Silva Eöry
Kejpi: osební arhiv
Milana Zrinskoga

PREKMURJE

Pizza fest

Martin Žokš iz Kovačevca, steri je biu leta 2018 voodabrani za najbalkšoga picopeka v Sloveniji, si je pred tremi leti vküper s pajdaši, stere je spozno na mednarodnih tekmovanjaj, vözbrodo Caputo Cup, tekmo vanje v peki pic. Idejo so predstavili glavnomi italijanskomi distributeri izdelkov za pripravo vrhunskih pic Mainardi Foodu in té jih je paudpro, tak ka so letos že tretjič napravili Pizza fest. Prvo tekmovanje v letošnjom leti je bilau na Gorenjskom v Lescah, po tistom pa ške dvej na Rovaškom na otoki Murter in v Osijeku, štrto, letošnje zadnje tekmovanje pa so pripravili v Žokšovi krčmi, v piceriji Cimešter v Kovačevcaj. Na mednarodnom tekmovanji je sodelüvalo šestnajst picopekov iz Slovenije, Avstrije, Italije, Rovaške in Romunije. Najbalkšo pico je po oceni štiričlanske komisije v mednarodni sestavi speko Jan Lever iz Gostilne pri Zotlarju iz Buj na Rovaškom. Drugo mesto je osvaujo Vanjo Švogar iz Varaždinskih Toplic, tretje pa Suzana Doroski iz Picerije Valerie iz Škofljice. Zmagovalec de vküper s slovensko ekipo, v steroj je tüdi Žokš, šau na svetovno prvenstvo, stero de drugo leto v Neaplji.

Vsi tisti, steri so prišli na tekmo vanje, so na Goričko s sebov mogli prinesti testau. Če so redli pico margarito, so njim organizatori zriktali pelate, mocarelo, baziliko in olivni oli, če pa so za pripravo svoje pice nücali ške druge sestavine, so jih mogli prinesti s sebov. Vsakši tekmovalc je meu 15 minut cajta za pripravo ene pice. Birauvi so pauleg toga, kakši žmaj je mela pica, poglednoli ške tüdi tau, kak ona vövidi. Ocenjevali so ške, kakšen je tekmovalc pri deli, tüdi s pečjavu.

Silva Eöry

ENDRE GÖNTÉR RAZSTAVLJA V MONOŠTRSKI CERKVENI GALERIJ

Minuli teden je Slovenski kulturni in informativni center v Monoštru gostil slikarje in kiparje na 22. umetniškem sobivanju. Ob odprtju mednarodne likovne kolonije je monoštrska občina, ki je soorganizatorica sedemdnevne kolonije, 31. julija pripravila razstavo enega izmed stalnih udeležencev, to je Endre Göntér iz Murske Sobotice. Recitalu in zvokom violine so sledile uvodne besede monoštrskega župana. Gábor Huszár je med zbranimi gosti pozdravil generalno konzulko Metko Lajnsček, ki je ravno ta dan končala svoj štiriletni mandat v Monoštru, parlamentarno zagovornico slovenske narodnosti Eriko Köleš Kiss, predsednico Zveze Slovencev na Madžarskem Andreo Kovács in predsednika Državne slovenske samouprave Karla Holca.

Razstava ob odprtju mednarodne umetniške kolonije je druga po vrsti, idejo za to je dal lani slikar György Csuta. »On je k nam prvič – to

Odprtje razstave v Cerkveni galeriji. Z leve: monoštrski župan Gábor Huszár, strokovni vodja mednarodne likovne kolonije Feri Gerič, avtor razstave Endre Göntér, recitatorica Katinka-Orth Hrabovszky in mlada glasbenica Hédi Ila

rej lani – prinesel svoja dela in smo tako njegovo razstavo postavili v dvorani gledališča. Slikar Endre Göntér, naš stari znanec in prijatelj, saj že dve desetletji prihaja na domala vse umetniške tabore v Monoštru,« je svoj govor začel Gábor Huszár, nato pa dodal, da je v tej galeriji leta 2014 ob Festivalu ljubezni že imel razstavo Zoltán Fodor-Lengyel, ki živi v Španiji in je v tem prostoru predstavil svoja dela, čeprav takrat še v precej skromnejših okoliščinah. Občina je sama

Na slikah Endreja Göntérja je čutiti vpliv pandemije koronavirusa.

ustvarila ta impresivni razstavni prostor, takoimenovano Cerkevno galerijo, ki se prilega delom Endreja Göntérja. Slikarjeva dela so nastala v treh letih epidemije koronavirusa. Na slikah je čutiti vso napetost in žalost tistega obdobja, oziroma, kot je dejal župan, »čutiti brezdušnost človeka«.

Strokovno predstavitev je po županovem pozdravu podal strokovni vodja mednarodne likovne kolonije Feri Gerič ter pohvalil razstavo in novi razstavni prostor mesta.

nvn

Pod Srebrnim brejgom ...

...se v Soboti vse vküper sinjava. Zaprav, nogometni klub Mura je nebesko lagvo v nauvi sezoni štarto. V prvom koli so doma že 2:0 baukši bili, depa, bič na konci pauči. Na tistom konci je 2:3 Mura zgibila. V drugom koli so v Celje odišli brsat se. Tam štirge indašnji podje od Mure si zdaj z brsanjom pejneze služijo. Štirge, steri so v najbalkšoj sezoni eške pri Muri brsali, gda je prva bila. V Celji je do katastrofe prišlo. Zbili, rejsan, 5:0 so je zbili. V Soboti

Tak se je tornado višje Ilirske Bistrice začno. Po tejm se je doj na zemlau spüsto pa s svojim lagvim delom začno. Po zraki je letelo vse, ka njemi je na pauit prišlo, v pau minuti je 15 nauvi ramov vcejlak na nikoj djau.

pa cejlj krajini že se na velke alarm čüje, ka tau tak tadale ne more iti. Najbole divdji navijači (szurkolók) bi že škeli, aj glave letijo. Tau znamenüje, aj prejnji v klubi svoje funkcije tanjajo pa odidejo od kejc so prišli. S strajom se čaka, ka se ma zgoditi, če spoj de se kaj zgaudilo. Tau tak v Sloveniji vsigdar vögleda, že za nekšno folkloro vala. Gda klub dobro brše, vsi je po rokaj nosijo. Gda kaj bole naaupek ide, že bi je na križ pribili.

Na križ so diplomate, ambasadore, konzule pa lidi kaulak nji pribili. Na, malo grdau se tau čüje. Od koga pripovedjamo? Njive plače aj bi vküperskaučile, kak gvant, gda se v trno vraučoj vodej pere. Povejano ovak, slovenski parlament je regulo vödau, po steroj se njive plače pa vse tisto, ka iz nji trbej plačati (penzijo, porcije za zdravdje), po nauvom malo ovak vöračunajo. Vse je iz toga vöprišlo, ka država šparati mora. Depa, vse je že do komisije Evropskoga parlamenta prišlo, že na velke skrb majo, ka se s tejm godi. Pravijo, ka tau vküper z evropskimi regulami nikak néde. Njiva ministrica, šefica, že na velke obečava, ka de na tom delala, ka plače gnake ostanejo.

Gnako pa v nisterni krajina več nigdar ne ostane. Vrejme eške nej svoj mer najšlo. Tadale drejve podejra, streje zdigava, avtone kaulak obrača. Gasilci, steri na velke lidam pomagajo, že so na kraj s svojimi močami prišli. Eške nika tak vö ne gleda, ka bi se takše divdje vrejme dojstavilo. Eške üjše, vöter je vse bole krepek, vse bole besnej. Po zadnji informacijaj je 90 % Slovenije velki kvar doživelo.

Srebrni brejg žalostno gleda, ka se spodkar pod njim godi. Najbole ga njegvo srce iz zemle boli. Zavolo lüdi ga boli, steri so cejlj vsj trüd v neka sekundaj zgibili.

Miki Roš

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 16. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 12. avgusta 1993, je Marijana Sukič na prvi strani - naslov je biu Poletni mozaik - pisala o tom, kak je eden clovek na Vogrskom na lotoji daubo 138 milijau-nov forintov. »Vsota se je zbrala v zadnjih nekaj tednih, kajti že precej časa ni bilo nobene »petke«. Kakor je rasel fond denarja, tako je naraščalo tudi število ljudi, ki so prav gotovo vsak petek - pred žrebanjam - lepo prosili boginjno sreče Fortuno, naj jim pomaga. In enega se je lepa boginja usmilila. Kljub temu, da so bile številke zelo »nemogoče«, jih je zadel vseh pet. Če vsoto, ki jo je dobil, preračunamo v marke, vidimo, da je to več kot 2 milijona 360 tisoč mark. To pa je precej denarja, kajti povprečna madžarska plača je od 300 do 350 DEM. Dobitnik »petke« si prav gotovo ne beli glave zaradi višjih cen, ki so nastopile s prvim avgustom. Trgovke in trgovci so tako zadnji vikend v juliju pridno delali. Po vseh trgovinah se je delala inventura. Zakaj se je spet vse podražilo? Letos januarja je začel veljati ti. sistem dvojnega prometnega davka. Pred tem je bilo namreč tako, da so bili nekateri artikli oproščeni prometnega davka, za ostale so nam pa nabili kar 25 %-ov. Oproščena so bila predvsem živila, zdravila, poštna usluge, telefon... S prvim januarjem so uvedli novi sistem in je ostalo zelo malo artiklov oproščenih davka. Tudi na ceno osnovnih živil so nabili 6 %-ni prometni davek. No, ta davčna mera se je povišala s prvim avgustom na 10 %-e. S tem so se podražili tudi skoraj vsi artikli povprečno za 4 %. Podražitev osnovnih živil bo sprožila spiralo, tako se bomo verjetno kmalu srečevali z višjimi cenami v gostinstvu. Višji prometni davek bo pomenil tudi višje cene storitev. Tako na primer so že s prvim avgustom dvignili ceno avtobusnih vozovnic. Železnice bodo isto storile s prvim septembrom. Zaradi višjega prometnega davka bomo več plačevali za elektriko, vodo, plin, telefon itd. In kako je s kompenzacijo? Madžarska skupščina je odločila takole: 1500 forintov enkratne kompenzacije dobijo delojemalci in upokojenici z manj kot 10 tisoč forinti bruto osebnega dohodka oz. pokojnine; 1000 forintov dobijo delavci z manj kot 15 tisoč forinti bruto osebnega dohodka in upokojenici, ki dobivajo manj kot 11.300 forintov pokojnine. Družine z dvema otrokoma dobijo 1800, s tremi otroki pa 4 tisoč forintov enkratne kompenzacije. Problem je le v tem - kot je povedala upokojenka v anketi - da dodatne vsote dobiš

le enkrat, kupovati, da ne rečem živeti, pa moraš vse leto. Torej se sploh ni treba čuditi temu, koliko ljudi igra igre na srečo, ali išče svojo srečo (denar) na vse mogoče načine, velikokrat tudi na prepovedane. S prodajo alkoholnih pijač in cigaret se da veliko zaslužiti. Dolgo časa je bila ta dejavnost državni monopol. Po sprostitvi smo srečali na vsakem vogalu »prodajalce« predvsem žganih pijač in cigaret. Izvor blaga je pa bil več kot vprašljiv. Saj dobil si »dobre marke« po smešno nizki ceni. S prvim avgustom je začel veljati predpis, da je prepovedano prodajati alkoholne pijače in cigarete po ulicah, železniških po-

stajah, torej na javnih mestih. Vse kaže, da nekateri niso preveč resno jemali prepovedi, kajti prvi dan po tem, ko je prepoved začela veljati, so zaplenili omenjeno blago v več milijonih forintih vrednosti.«

V rubriki Naše vesnice pa je Karči Holec notpokazo svojo rodno ves: »Z menjom Andovci (vugrski Orfalu) se že v 16. stoletji srečamo. Pravo ime vesi je bilau tistoga reda vogrski Urfalu. Andovci so se furt k števanovskoj fari držali. Istino, starejšo lüstvo šagau ma gučati, ka so gnauk svejta Andovčanardja tō meli cerkev. Dapa ves je dosta greja mejla, zato je Baug pokaštigo, pa se je cerkev pogroznila. Gde je gnauk svejta cerkev stala, tisto mesto zdaj tak zuvejo, ka Črna mlaka. Lüstvo tak drži, če stoj tam ojdi, tisti se pogrozna. Vsa-kšo leto dje edan den pa vōra, gda cerkveni križ vōpride iz mlake. Par minoutov je vanej pa znauva se pogrozna. V tau mes-ti raste edna rauža, stera drauvne stvari (žuželke) djej. Stvar goraseda na raužo, ona se pa zapre. Sausedne vesi so: Števanovci, Verica, Farkašovci, Sola (Szalafő)

pa Būdinci. Potoki, steri prejk vesi tače pravijo Nauvi potok. Ves iz tri tala stoji: Grés, Djauša pa Brejg. Lüdam, steri tū ali tam živejo, se pravi Grésardja, Bargánčardja pa Djáušardja. Ves na spojlagvo zamlej leži. Zveksuga šaudar pa ilujca. Pa dōjn je lüstvo cejlak do teigamau z zamle živelo. Prvin, gda štja lüstvo nej odlo v fabrike delat, so krave držali, njive so delali, lejs so odavali. Etak so si krū slūžili. Tej pavri so - za lagve zamle pa za divjačine volo - furt več mogli delati, kak tisti pavri, steri so po drugi vesnicaj živeli. Zaman je bilau tau krepko delo, dōjn niške nej bogati grato v vesi. Bili so takši, steri so si tak mislili, ka do v Varaš šli delat. Te se je vse tak vidlo, ka se tam bola splača delati, kak na pavraj. Zdaj se pa že vidi, ka je po fabritjaj več nej trbej, doma pa že nej vrejdo delati. Tistoga reda je mladina zato üšla v Varaš, ka vej tam baukšo živlejnje čaka na nje. Leta 1930 je štja 258 lüdi bilau, leta 1960 pa že samo 190 živelo v vesi. Zdaj žive v Andovca menje kak 60 lüdi. Trifartala so že starejši. Če de tau tak šlau, te za trideset lejt nišče ne ostane v vesi. Zaman tjpüvajo Peštardje rame v Andovca, tej nikdar nedo se tak k vesi držali, kak steri se je tam narau-do. Tej ne vejo friškati pa ne vejo, kak trbej kutkudakati. Ne poznajo naše šege pa nej gezik. Nej bi prišla sé ves, če bi se prvin stoj brigo malo za ves. Starejši rami so že cejlak na nikuj prišli. V vesi edno mesto dje, gde se lüstvo leko sreča pa malo parpuvejda eden z drudjin. Tau je krčma. Ovak se lüstvo ranč ne vidi. V zadnji 40 lejtaj se je v vesi nika nej zidalo pa nej popravvalo. Za tau je malo lüstvo tū krivo, zato ka je vesi furt vse dobra bilau. Če clovak zdaj prejkde po vesi, zdaj že zato leko vidi, ka tū pa tam se kaj popravl-a pa redi. Kak v sakšoj slovenskoj vesi, v Andovca tū dje leseni križ par pauti. Te križ so tū nej davnek naredli, zato ka stari že sprno. Cejla ves pomagala, gda so ga redli. V vesi je najstarejša zidina zvonik. Leta 1823 so ga redli. Te je štja s slamo bijo pokrit. Gda je slama na nikuj prišla, so ga pokrili s prčnjami. Ne vej, ka koma prišlo na pamat, dapa zdaj je s plejom pokrit. Tak mislim, ka v našo krajino se nikak ne šika svejtli plej. Zvōjn tauga je zato ves dōjn lejpa. Tak so se rami zidali po brgaj, kak če bi je stoj raztrauso. V tau ves clovak gdakoli pride, tū je furt mir. Tū eštja večkrat čuje clovak ftiče popejvati, kak autone trzariti.«

Vkūppobrala Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Namesto enoletnic se trajni-ce posadijo

Dostokrat se guči od tauga, ka bi trbelo delati, naj po varašaj baukše, lepše leko žive. Prvo, ka tašoga reda cloveki na misli pride, je tau, ka vō iz blokov trbej titi, ka trbej več parkirišč, menšoga prometa si želi, več zelenoga prostora, ka ne pomeni samo drejvge, liki rauže tō.

Rauže so fejt lejpe, od rauž je dosta lepši varaš tō. Pa te smo še ranč nej omenili fčele, stere po varašaj živejo pa tam pobirajo raužin praj. Že več taši varašov je, gde zavolo fčel se trava bola rejdko kosi, aj se fčele leko pasejo. Rauže, ka se po varašaj po balkonaj, na tr-gih pa vsepovedik posadijo, so zveksoga enoletnice. Sprtolejt se posadijo, konca djeseni se pa vōličijo. Te rauže so spoj lejpe, samo zavolo toga so drage pa dosta dela je z njimi. Zato ka ne dojde samo tau, ka se vōposadijo, okapati je trbej, najveško delo je pa tau, ka je polejvati trbej, ranč nej malo, spoj pa te, gda je süča. Zavolo toga, pa zavolo šparanja si je sombotelska občina zdaj tau vōzmislila, ka namesto enoletnic taše rauže posadijo v varaši, stere nej trbej vsakšo leto saditi. Stere same od sebe vōpoženejo, stere nej trbej telko polejvati. Ta ideja je po pravici iz Kalifornije prišla, gde je spoj malo deža, gde zavolo toga z vodauv šparati trbej pa ne smej se polejvati.

Pri tej raužaj, ka se zdaj v Somboteli posadijo, v poštev pride, naj lopau kažejo, vsepovsedik taše rauže se posadijo, aj nika ne zakrijejo, najbola tam, gde se z avtoni vozijo. Najbola so pa na tau skrb meli, aj med tejmj raužami v vsikšom poletnom časi niša rauža cvete.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Letna stopnja inflacije se je nekoliko znižala

Letna stopnja inflacije v Sloveniji je julija dosegla 6,1 odstotka, med tem ko je bila junija pri 6,9 odstotka. Nanjo so najbolj vplivale višje cene hrane in brezalkoholnih pijač. Cene storitev so se v zadnjem letu dni v povprečju zvišale za 8,3 odstotka, cene blaga pa za pet odstotkov. Poltrajno blago je bilo dražje za 6,5 odstotka, blago dnevne porabe za 5,3 odstotka in trajno blago za 2,2 odstotka, je objavil državni statistični urad. Za hrano in brezalkoholne pijače je bilo treba ta mesec odšteti 11,1 odstotka več kot julija lani. K inflaciji so prav tako prispevali za 8,9 odstotka višje cene v skupini rekreacija in kultura, za 13,7 odstotka dražji izdelki in storitve iz skupine zdravstvo, za 9,2 odstotka višje cene v restavracijah in hotelih ter za 7,8 odstotka dražje raznovrstno blago in storitve. Po drugi strani so cenejši naftni derivati letno inflacijo ublažili za 1,3 odstotne točke. Teško goriva so se v letu dni pocenila za 29,5 odstotka, goriva in maziva za osebna vozila pa za 16,2 odstotka.

Rekordno število štokelj

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic je petindvajsetič zapored natančno popisalo bele štoklje. V Sloveniji gnezdi 300 parov štokelj, kar je 100 več kot ob prvem popisu leta 1999. Populacija se je povečala v vseh regijah z izjemo Pomurja, ki velja za tradicionalno naseljeno območje štoklje. »Očitno je v Prekmurju takšna degradacija biotske raznovrstnosti, da tudi beli štoklji, ki vendarle ni tako ozki ekološki specialist, primanjkuje hrane, in to je dolgoletni trend,« je pojasnil ornitolog Damijan Denac. Ker štokljam ustreza toplo in suho podnebje, svoje območje vse bolj širijo proti zahodu. »Do skrajnega jugozahodnega gnezda, ki je v Ilirski Bistrici, skrajno severozahodno pa je to na Bledu,« dodaja Denac.

V Lendavi razstava in knjiga o pipah skozi stoletja

Umetnost, ujeta v dim

V lendavski gledališki in koncertni dvorani so odprli razstavo z naslovom Umetnost, ujeta v dim, ter predstavili knjigo z enakim naslovom. Na razstavi, ki jo je pripravilo Društvo zbirateljev Pomurja Lindva, so

Pipe iz zbirke Franca Korena, ki je tudi napisal publikacijo o njihovi zgodovini.

predstavili kulturno dediščino izdelovanja in kajenja pip od 17. do 20. stoletja, tako v Prekmurju kot tudi drugod po Sloveniji ter bližnjih pokrajinah sosednjih držav. O tej temi je lastnik razstavljenih starih pip Franc Koren napisal tudi knjigo z naslovom Umetnost, ujeta v dim. Besedila so v slovenskem in madžarskem jeziku, za prevod v madžarski jezik je poskrbela Eva Tivadar. Knjigo je oblikoval Peter Orban. Franc Koren je povedal, da

ima zgodovina izdelovanja in kajenja pip na Slovenskem in sosednjih območjih nekdanje Avstro-Ogrske zanimivo zgodovino in je močno povezana z drugo kulturno dediščino tega območja. Pri izdelovanju

so poskrbeli tudi za videz pip, saj so nekatere res prave oblikovalske mojstrovine, prave umetnine: »Kajenje pipe ali fajfe po domače lahko šteje mo v enak razred kot kajenje cigaret. Hkrati se zelo močno razlikuje od tega že v sami miselnosti, da kajenje pipe ni stvar navade, ampak želje po doseganju lastne umiritve in ureditve lastnih misli.« Izdelovali so jih iz različnih materialov: lesa, gline, porcelana, sepiolita ali morske pene in

tudi drugih.

Pipe so se po zgodovinskih virih pojavile na območju današnje Slovenije v 17. stoletju, dodaja Koren, njihovo kajenje pa se je bolj razširilo v 18. stoletju, ko so jih v te kraje prina-

Razstavljene pipe so bile izdelane v prejšnjih stoletjih.

šali trgovci, popotniki, vojaki in sami izdelovalci. V svoji Veliki pratiki jih leta 1795 omenja tudi Valentin Vodnik: »Na območju današnjega Prekmurja in Medžimurja so kadili doma izdelane kmečke pipe, ki so med kmečkim prebivalstvom pomenile statusni simbol. Kakovostnejše pipe iz tujine pa so si lahko privoščili le tisti iz bogatejših slojev kmečkega in predvsem meščanskega prebivalstva.«

»Zanimivo je, da vse pipe, ki

sem jih do zdaj pridobil na območju Prekmurja, Medžimurja ali na madžarski strani meje, nosijo zgodbo osebe, ki jo je izdelovala, in kažejo neko nujno človeka po ustvarjalnosti, dokazovanju in izstopanju. Ne

toliko ekshibicionizem posameznika kot poudarjanje lastne duhovnosti in osmišljanja življenja,« je še povedal Koren. Po končani veliki vojni so pipe bolj ali manj postale »uniformirane«, standardne oblike, namenjene najširšim množicam. Cigarete so prevzele monopol pri uživanju tobaka in izrinile kadilce pip na obrobje, kjer so še danes.

Besedilo in foto Jože Gabor

POMURSKI POLETNI FESTIVAL

Zadnjo soboto julija se je začel Pomurski poletni festival v Veliki Polani, ki je trajal do 5. avgusta. V tem kraju organizatorji že vrsto let pričakajo goste z različnimi programi, med katerimi lahko vsakdo najde kaj zanimivega zase.

Za ljubitelje športa so na voljo nogometne tekme, balinanje in kmečka olimpijada, za mlade in mlade v srcu so odlični koncerti različnih slogov, med nastopajočimi so na primer Polkaholiki, Big Foot Mama, Dražen Zečić, Joker Out ter Mladen Grdović. Poleg tega imajo tudi kulturne programe, srečanje starodobnikov, turistično tržnico. V nedeljo, 30. julija, pa

je praznovalo Prostovoljno gasilsko društvo Velika Polana 100-letnico, na veselici je nastopal Vili Resnik in band. Razpoloženje je bilo fenomenalno predvsem takrat, ko je znani slovenski pevec pel na točilnem pul-tu.

Kot vsako leto so tudi tokrat priredili tekmovanje v kuhanju tradicionalne prekmurske jedi bujte repe. Najboljša ekipa osvoji zlato kuhalnico.

Tudi nekaj porabskih mladotnikov se je udeležilo prvega dneva festivala, in sicer koncerta hrvaške pevke Lidi-je Bačić, občinstvo pa je skupaj zape- lo in plesalo v šotoru do poznih ur.

Noémi Illés

IZ NAŠE KÜNJE: REZINE Z DJABOKAMI

Za sebe lejko pravim, ka odim v službo, v štiri so tisti, ka z meno delajo, tüdi moji pajdaši. Ženske klepečemo pa si menjavimo recepte, moški pa nam tanačivajo, kak trbej kaj v autoni vred-zvzeti. Dosta si tüdi vice gučimo pa se kaj pohecamo, zatau mi neje žmetno vgojno taško vzeti pa iti delat.

No, zakoj vam tau gučim? Zatau, ka je današnji recept eden takših, šteroga sam v službi dobila. Pa nejsam dobila samo recept, liki nam je sodelavka Milena prinesla tau tüdi na kaušto. Gnes pa te recept vam dale dam. Mogauče de šteta med vami spekla pa odnesla na kaušto svojim sodelavcom.

Recept je napisani za takšo količino, ka sam ges pekla v dvej ple-jaj. V enom okrauglom za potico, pa še eno bibiko v podugova-tom rebrastom pleji (30 cm dugi pa nendri 10 cm šürki). Če štete pa seveda lejko spečete v enom vekšom globokom pleji.

No, zdaj pa idemo k deli.

Najprle zmiksajte:

- 2,5 šalici cukra (2,5 dcl)
  - 5 djajc
  - ½ šalice olja
- Te pa date cuj:
- 3 šalice ostre mele
  - 1 puno dlan rozin (mazsola)
  - 2 punivi dlani naseckanih orejov
  - limonino lupino 1 limone
  - 3 žlice naribane črne čokolade
  - 1 žličko sode bikarbaune
  - 5-6 olüpanih pa naribanih djabok

Vse tau dobro zmejšajte pa vlejte v masen plej. Če mate takšoga, ka se rado gor lovi, ga malo potrausite z melo, telko, ka se na dno prime, odvečno pa kraj siplite. Lejko pa ponücate tüdi paper za pečti.

Pogače pečete približno 45 minut na 180 stopinjaj.

Za konec vam pa naj samo šče neka namignem - če vam šteta sestavina fali, na primer oreji, rozine ali limona, neje problem. Pogače do vseeno super!

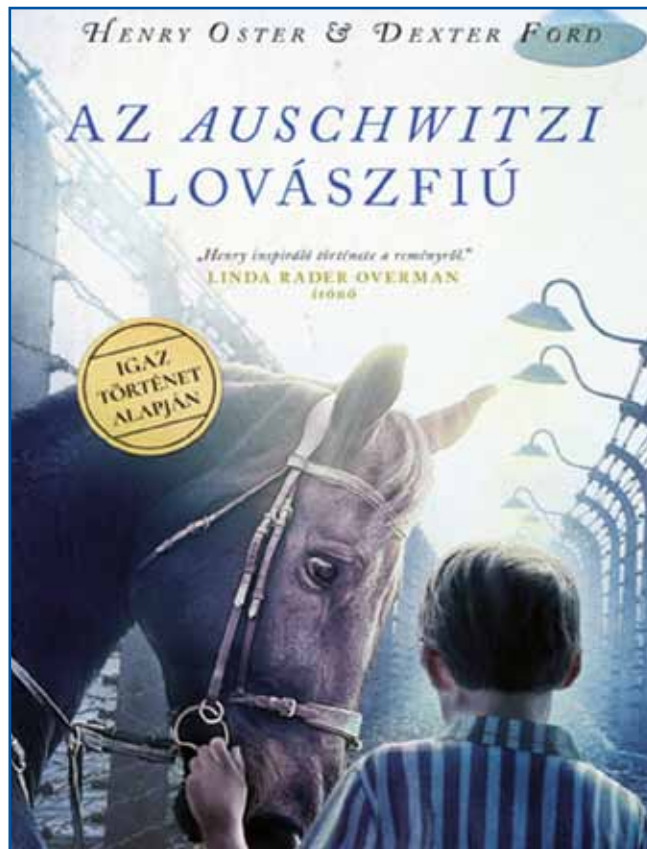
Pa dober tek iz naše v vašo künjo!

Simona Rituper

Mestna knjižnica Ferenc Móra priporoča v branje

Henry Oster-Dexter Ford: Konjar v Auschwitzu

oblast. Bil je zadnji preživeli izmed 2011 Judov, ki jih je gestapo zbiral in deportiral iz Kölna. Henry je upal, da bo zaradi trdega dela v konjskem hlevu v Auschwitzu le stežka nadomestljiv in tako lahko ostane živ.

Ta misel mu je dala moč za preživetje in postal je eden izmed 23 ljudi, ki so po vojni živi zapustili koncentracijsko taborišče. Avtorja Henry Oster in Dexter Ford pripovedujeta srce parajočo in nepozabno resnično zgodbo, ki najprej uniči naše verovanje v človečnost in jo nato znova zgradi. Pokaže nam, da v peklu na Zemlji, ko si sam in pozabljen, ostaja samo upanje.

Margit Mayer, Agota Horvath

Prvi nastop nauve skupine

Nauva skupina Društva porabski slovenski penzionistov, stera se zove Veseli kvintet, je mejla prvi nastop v Šalovcaj, gde so svetili občinski svetek Občine Šalovci. V nedelo, 6. avgustuša je bilo tradicionalno srečanje članic in članov Društva upokoencev Šalovci, na sterom je popejvala nauva porabska skupina tö. Za skupino sta si največ prizadevali Margita Mayer Gašpar pa Marijana Kovač. Vsi člani skupine so se narodili na Gorenjom Seniki, gde je vsigdar bila doma slovenska pesem, domanja pesem, stero želi skupina ohraniti pa obraniti.

... DO MADŽARSKE

VZDA pod strožjimi pogoji

Združene države Amerike so poostrihle pogoje za vstop na njihovo ozemlje za tiste, ki imajo madžarski potni list, je na tiskovni konferenci prejšnji teden povedal ameriški veleposlanik v Budimpešti David Pressman.

Madžarski državljani do zdaj za vstop v Združene države Amerike niso potrebovali vizuma, morali pa so se predhodno in pravočasno registrirati v program Visa Waiver Program (VWP), ki je državljanom Madžarske omogočal, da za turistična in poslovna potovanja do 90 dni vizuma niso potrebovali. Od 1. avgusta je obdobje veljavnosti registracije v ESTA skrajšano z dveh na eno leto in velja le za eno potovanje. David Pressman je poostritev pogojev utemeljil z varnostnimi razlogi, saj je, kot je rekel, Madžarska v zadnjih letih po poenostavljenem postopku podelila več sto tisoč madžarskih državljanstev in s tem tudi potnih listov brez upoštevanja varnostnih sistemov pri identifikaciji oseb. Gre za t. i. dvojne državljane, saj je Madžarska med letoma 2011 in 2020 podelila madžarsko državljanstvo skoraj milijonu ljudi, večinoma zamejskim Madžarom. Pri njihovi identifikaciji Madžarska ni upoštevala strogih varnostnih predpisov, kar pomeni, da so potne liste lahko dobili tudi kriminalci, je izpostavil ameriški veleposlanik in dodal, da sta se državi o tem vprašanju že več let neuspešno usklajevali, a se madžarska vlada ni odzivala na varnostne zadržke ZDA, zato so bile te prisiljene uvesti protiukrep, za katerega mu je resnično žal. Madžarsko notranje ministrstvo je na ukrep reagiralo s podatkom, da so se ZDA maščevali Madžarski, ker jim ni predala podatkov o zamejskih Madžarih in Madžarih v diaspori. nekdanji zunanji minister Géza Jeszenszky se je na izjavo odzval z besedami, da ZDA niso kaznovala ne Madžarske in ne madžarskih državljanov, saj ti lahko potujejo tudi v prihodnje brez vizuma, opozorilo je po njegovem izrecno namenjeno madžarski vladi.

ČE BI ELIAŠ ZNAU ZA SVOJ DEN

Vrejmen je takšno kakšno je, tauma zapovedati ne moremo, pravijo dostakrat. Pa tau je tak dobro, če bi vrejmeni mi zapovedali, še te bi se vse na glavau postavilo, pravijo starci. Tau je velka pravica, depa zdaj je tō nej dosta baukše, ali sonce sije pa peče ali dež de pa je mrzlo. Tašo leto smo že davnik meli, pravijo Aranka Borovnjak, po možej Oreovec iz Števanovec.

- *Tetica Aranka, vi ste srečni, zato ka z vašoga okna ranč lopau vōvidi*

Aranka Borovnjak, po možej Oreovec, vsigdar ma smej na obrazi.

na tisto sojau, gde tri male štoklje sedijo.

»Ranč nika ne guči, dja cajt mam pa cejli den je tagledam, fejt lejpe so, naši se že tak smejejo od mene. Stariške te tri male cejli den polagajo, eden za drugim nosijo njim djesti. Dočas ka so male bile, dočas je mati z njimi bila pa je krmila, zdaj samo prinese pa njim tada. Vejš, kakšno veseldje majo tašoga reda, gda vidijo, ka se mati s puni klünom proti gnejzde nese, že komaj čakajo, aj si dolasede. Zdaj so že velke, dve vekše že probajo, ka do se nesle, vej pa že tak augustuš. Depa samo se tak zdigavajo, kraj od gnejzde se ne smejo odnesti, vejn se še ne potjisiyo. Gda do se že nesle, te pa vsej pet se odnese v Afriko. Mene do fejt falile. Vūpanje mam, ka drugo leto znauva nazaj pridejo, vejn te do baukše vrejmen mele, nede vsigdar dež ūšo.«

- *Prvin je baukšo vrejmen*

bilau kak je zdaj?

»Prvin je ranč tak bila ica, dež pa povauden tū kak zdaj, samo te nej tak vse tanazaj pa nej tak na gausta. Te so

leta bole sončna bila, depa tisto sonce je nej tašo bilau kak zdaj, tau sonce fejt peče.

Te je tak bilau, ka prejšo eden oblak, dež ūšo, depa potistim je znauva sonce sijalo pa toplo bilau. Te je bila zima, sprtolejt, leto pa djesen, zdaj nega, zdaj je tak, ka ali je mrzlo ali je vraučē.
- *Če si nazaj mislite, spomnite se na tau, gda je bila najvekša toča v tauj krajini?*

»Štiridesetdrugoga leta je taša

toča pa viher prejšo, ka moj pokojni ati je v rokej nutra prineso kokauš, stero je toča bujla. Tašo velko točo sem od tistoga mau nej vidla, tak velka bejla, kak kokošeča djajca. Tau dobro vejim, ka

sir na Petrovo pa na Tejlovo so se bojali, ka povauden pride, pa te je tak bilau. V dolej smo meli 100 navilov sena pa nam je velka voda vse odnesla. Probali smo nika, ka bi vküppograblali, depa nej je šlau, pa ovak si tō nej mogo, vse je blatno bilau.«

- *Lüstvo se je prvin bojalo, če je kakšni lagvi oblak ūšo?*

»Bojalo se je, kak sem že prajla, na Petrovo, na Tejlovo, na Krejžovo so se dostakrat žaugali, na zdaj pa prejde lagvi oblak. Mlajšom so tašoga reda vsigdar gončali, če bi Eliaš za svoj den vedo, te bi gvüşno tisti den vse vtjüp vdaro, samo nej so ma ovdili, gda je njegov den.«

- *Gda so vidli, ka grdi, velki oblak de, ka je tašoga reda lüstvo delalo?*

»Zvonili so pa tau je nika valalo, tašoga reda so zvaun vkriž mlatili pa največkrat se

V gnezdi nejdaleč od Rōfcinoga rama sedijo tri male štoklje.

je oblak na dva tala aupro pa nas je okraužo.«

- *Zvün zvona so še ka delali, kak so se branili?*

»Drugō tašo ne vejim, Boga so molili. Naša baba je vsigdar prajla, gda je mala bejla, ka

oni so tašoga reda devetkrat molili Zdrava bojdi Marijo. Vnoči smo vsigdar gorastanili, gora smo se naravnali pa te tak smo Boga molili dočas, ka oblak nej odišo. Tau je zato bilau, ka če je kakšna nevola, te aj leko letimo vō iz rama. Dja zdaj, ka sem sama, gda vnoči grmi, se

Na starom kejpi Arankin mauž, Rōfcin Jenek, gda so doma eške gazdūvali.

bojim, hvala Baudji, ka zdaj negajo taše velke grmlance. Istina, gnauk je letos bilau tašo, ka nin nika nej bilau pa gnauk samo tašo črepnilo, ka še hči Aniko je goraskaučila.«

- *Prvin je tō bilau slabo, deževno ali sūjo leto?*

»Moja baba je sir gončala, gda je ona taša mala bejla, te je gnauk taša sūča bejla, ka so nikanej pripauvali. Tašoga reda je glad bejo, sploj pa pri njij, pri Mlinarni, gde je več mlajšov bilau. Mati je drugō nej mogla, kukrčne tučke pa plevo od lena vtjūpar samlejla pa te so s tistoga krōj redli. Tau so v laboški pekli, zato ka ovak bi tateklo. Baba so na vretino šli po vodau, zato ka stūdenec vōposeno, depa prvin so en falaček ftrgnili s tauga krōja pa so ga nutra v fōrtok djali. Dočas ka so do vretine prišli, so ga podjeli, depa da so nazaj domau prišli mati so tašo nevolu naredli, ka

nekak je krōj vkradno. Zato ka raztaldjeno bilau, vsikši emo svoj falat, če eden fali, te nekak ne dobi.«

- *Depa itak tau pravijo, ka sūča je baukša, kak gda dosta deža dé, nej.*

»Stari lidje tau pravijo, ka tri sōja lejta so itak baukša kak edno mokro. Gnes zaranka

sem gorastanila pa v ograci cejla brazda s slogi vred je v vodej stala. Ne vejim, ka baude s tauga, če tak ostane, če de še dež ūšo, vse nam zagnili, ka v zemlej mamō. Pa tau je pri nas vrkar na brgej, ka mora te biti v dolej.«

- *Prvin so vedli, s steroga tala leko čaka lagvi dež?*

»Vedli, tau so goučali, če s tauga tala dé oblak, gde sonce gorodi, tau je trno nevarno. Tau so starci vse vedli, vedli so naprej, kakšno vrejmen baude, zato ka so si zamerkali tiste dneve, gda leko vejš, kakšno vrejmen bau cejlo leto. Dosta so pripovedjali nam tō, samo nas, mlade je tau nej brigalo. Zdaj sledkar že, gda bi nas brigalo, te pa že nej bilau, sto bi nam od tauga pripovejdo.«

(*Kejp na 1. strani: Tetica Aranka (v središnjom redi je druga s pravoga) na repi v Martonvásári l. 1956*)

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Gda se človek po poštiji pela, skur je nej mogauče vnaugo tistoga videti, ka so si lidge v Istri za sebe napravljali, ka bi njim življenje baukše bilau. Na gnešnji pauti po toj krajini se

pripovedjali, pri eni rejči za drejvo se bole stavimo. Ta rejč je beka. Una drejvo s tenkimi šibami, vejkami znamenuje. Zvekšoga pri tejm od vrbe gučimo. Tau šibdje ali pantovci se

je lepau »sfrizejrajo«, aj demoni tadale živejo. Najbole stari bekač aj bi prejk 300 lejt star biu.

Kal

Voda je v Istri vsigdar kak zlat vrejdnata bila. Pisali smo že od štirinaj, o študentaj v Istri. Zvün toga so vodau eške »na zemlej« meli. Takšomi »rezervoari« vode se kal pravi, v nisterni vesaj Istra pa puč ranč tak. Takše se eške gnes lepau leko skrak vesi Sveti Peter vidi. Kal je lidam pa stvari vodau davu eške prva so študente začnili kopati. Za nji so lidge veliko skrb meli. Vsikšo leto so je na nauvo sčistili, aj voda, stera z dežom v nji pride, zdrava ostane. Zvün vode za piti so lidge v kali skrb za svoje tejljo meli, ka so nej grdi pa vonječi po svejti ojdli. Prejk vraučoga leta brezi deža je v njem vse menje pa menje vode bilau. Lidge so strameli, ka brezi vode ostanejo. Zatoga volo so vnoči možakarage skrb meli, aj stoj iz sausadne vesi k njim po vodau ne pride, njim kakšo kraplo ne vkradne. Kal je kakšnoj vesi eške ménje tō dau. Najbole poznana se Črni Kal zove. Gnes bi tam zaman kakšen kal iskali. Tam se zemla na velke »giba«, se nut sama v sebe pogrozne. Tak se je s kalom tō zgodilo, steri je indasvejta ves napajo. V nisterni krajina se kakši kal najde, sterga domanji turistični delavci nazaj živoga napravijo. Za tau gnes bole nauve materiale naprej vzemejo. Kal pa indasvejta lidam nej samo vodau davu. V njem je za nji eške gesti plavalu. V takšni vodaj je trno rad velki pupek (alpesi tarajosgōte) živo. Lidge so ga trno radi na talejri vidli. Gvüšno, ka nej samo enoga, več kak 15 cm un ne zraste. Zvün toga pa je ta stvar eške nika drugo »delala«. Velki pupek samo v čistoj, zdravoj vodej žive. Če so ga lidge v svojom kali nej vidli, je z vodau neka nej vredi bilau. Kakoli, ka so ga küjali pa cvrli, vsigdar so brigo meli, ka zavole ji je

za mladi rod ostanolo. Zatoga smo prajli, ranč un nam najbolle leko povej, če voda zdrava pa čista ostane.

V Istri pa njenoj sausednjoj krajini Kras se zemla najbolle od vsej vej vöminiti. Zatoga volo smo že točkar od žive zemle

smo prajli, ranč un nam najbolle leko povej, če voda zdrava pa čista ostane.

Bekači v Istri so velka inspiracija za majstra fotografije Jožeta Kološo bili. O njem smo že pisali. Gda ji je fotografjeirati začno, so za njega kak demoni vögleдали. Zatoga volo je cejljoj seriji fotografij ménje Bekačidemoni dau.

s takšnimi malimi ali vekšimi spomeniki časa srečamo.

Bekač

Človek je že od inda iz vejk takše ali ovakše drejve za sebe vedo kaj napravjati. V Porabji se eške gnes iz pantovca košare pletejo. V vesnicaj Istre je nikak

dojzrejejo, včeni lidge iz toga po tejm takše ali ovakše košare pletejo. Iz rejči beka se je v Istri rejč bekač narodila. Tau je drejva, stera brezi vejk ostane, gda ji človek dojzreže.

Bekači vejo v redaj stati, s tejm krajina na eni mestaj vcejlak ovak vögleđa, kak bi vnoči de-

Ka povejete? Leko bi mladi zmaj biu ali pa nej? Samo eške ogenj aj začne plüvati pa bi leko biu.

ovak nej bilau. Depa, v vsikši krajini takše delo malo ovak vögleđa. Zvün toga vsikša krajina kakšo svojo rejč za takšo delo ma. Mi zdaj od toga nemo

moni po robej travnikov plesali. Gnes iz pantovca v Istri košare skur več ne pletejo. Depa, lidge na vesi eške itak skrb za svoje bekače majo. Vsikšo leto

Kal ali puč, sterga na fotografiji vidimo, že dugo nej človekove roke vido, ka bi ga vredvzela. Tau se po tejm vidi, kelko bildja v njem raste. Kal je leko vcejlak sam od sebe grato, zvekšoga pa so ga lidge napravljali. Na dneje je prejk kamna ilovica mogla nut biti, ka je voda nej v zemlau odišla.

malo fotografiji poglednemo, neka povedali. Voda, stera skale pa kamne v zemlej dojpere, tau naredi, ka zemlina skaurdja se nut v sebe pogrozne. Takši procesi krajino rejsan za vcejlak ovakšo delajo. Najbau-

malo fotografiji poglednemo, neka povedali. Voda, stera skale pa kamne v zemlej dojpere, tau naredi, ka zemlina skaurdja se nut v sebe pogrozne. Takši procesi krajino rejsan za vcejlak ovakšo delajo. Najbau-

Mala cerkev sv. Petra že vcejlak na robej stodji. Brejg se pomalek vkiüperseda, sto vej, kak dugo eške cerkev na taum mesti ostane. Takše se usepovsedi v krajini leko vidi.

vözraščeni kvar delali. Velki pupek je samo eden od vnaugi vrst pupkov. Gnes se ga za gesti več ne smej loviti. Človek je s svojim delom vode skur na nikoj djau, s tejm je pupek tō skur premينو. Na srečo človeka je že malo pamet srečala, veliko skrb za vode je nazaj daubo. S tejm se pupek znauva leko v vodaj najde. Kak

kše bau, ka si fotografijo poglednemo, stera več kak gezere rejči vej povedati.

Živa zemla Istre vsigdar vej kaj nauvoga pokazati. V globki lüjknaj se vöter vcejlak ovak glasi. Skrak vkrajvsejkani brgauvi se meglu süče, kak bi vrejla. Skur, kak bi na enom drugom plane-ti bilau.

Miki Roš

2.

Rus je lopato naslono na zid in vö z žepke vzeo za pesnico veliko železno škatülo, poklekno in go položo na dno grabe. Zravno se je, pogledno proti nebi in se trikrat pokrižo, te je pa grabo začno zakopavati. Vse je lepou zaravno, z üte prineso na rokaj drva in ji je lepou zložo na skopano zemlo. Tak se je več nindri nej vidlo, ka bi malo pred tem štoj tü kaj kopo. Šker je odneso nazaj v üto, prejo Olgo za rokou in jo odpelo nazaj v njeno ižico.

Potegnüla sta se pod blazino in Volodja je Olgi na vüja zašepetno:

»Olja, moja dorogaja! Ničevo ob etom. Eto opasno dlja žizni. Ja sobirajus zavtra. Kogda ja vernus, u tebjä uže budet moj rebenjok.«¹

Močno go je stisno k sebi in ji položo gladki obraz na prsi. Na nežni kouži je začütila njegove skuze in včasi spoznala, ka se je zdaj najbrž rejšo žmetnoga bremena. Znouva sta se stisnila v eno kloupeko in med tem, da je piu njene radosti, je z na pou zaprejtimi očami gledala v plafon in mislila o nevsakdanešnjon dogajanji pod njuvo sunčno vöro. Pravzaprav je od toga nej nika razmila. Čüdno se

Aleksander Ružič

SUNČNA VÖRA

njej je tüdi vidlo, ka se je pred grabo pokrižo. In tou trikrat. Do zdaj je ešče niti enoga Rusa nej vidla, ka bi se da šteri pokrižo, najbolje je pa ešče bilou tou, ka je vse delo skrivoma.

Vgojno so ešče za kmejčoga Rusi vse pripravili in se krejdi djali za odhod. Volodja se je ešče ekstra zavalo Olginima starišoma in nazadnje pravo oči:

»Spasiva, otets. Beregis Olju. Ja skoro k njej doberus.«²

Olgi je nej vujšlo, ka je njenome oči pravo oča. V ton momenti se je zavedla, ka de od zdaj njeno življenje začnilo ovak tečti. In ka je zdaj doj zapečatnjeno.

»Se pravi, ka mo mejla dejte. In tou z Ruson. Včasi san si tou vse ovak predstavljala,« je brodila, da je gledala Ruse, kak so na mali teretni auto nakladali vse mogouče vojaške stvari. Najmenje je meo s sebof Volodja. Friško po tiston, da so se nastanili pri nji, je gorprišla, ka do Volodje majo vsi tej visiki oficejri veliko poštvüvaje in ma med njimi posebno mesto. Bil je doktor, kirurg, in Boug ve, kelko krvi in smrti je šlo skoz njegve roke v toj dugoj bojni.

»Pravzaprav je bilou glij tak z Vougri, šteri so odišli eden den prlej, kak so se na dvorišči oglasile ruske fude. Tüdi vogrskome oficejri bi se mogla pokoriti, ali ga je oča djalno odvračo od mene. Z Rusami je pa več nej bilou tak, zatou

san friško gorprišla, ka se moren žrtvüvati, če ščen obdržati držino in dom,« je svoje misli potiskala v razmočeno travo, da je opazüvala ešče zadnje priprave Rusov za odhod.

»Olja! Moja! Do svidanja skoro. Vot kogda mi poidem lučše. Beregi mojega sina,«³ je znenada skočo z džipa Volodja in go visiko zdigno, te go je pa ešče močno stisno k sebi. Na svojon lici je znouva začütila njegve skuze.

»Vistroitsja v očered«⁴ se je grmeče zdrou komandant in vsi so se postavili v strogi red. V tiston so na dvorišče pridjezdili trdje jahači. Poskakli so s konjof, prislonili rokou k dugoj plavoj na šven poveznjenoj oubi, na šteroj je bila gordjana rdeča zvezda in na glas podravili:

»Smrt fašizmu, svoboda narodu! Živel Stalin! Živel Tito!«

Da so Rusi nazaj salutejrali, se je tisti, ka je meo več rdeči trakof na ramaj, najpre roküvo z komandanton, te pa ešče z drügi mi Rusi. Na tou sta se ešče tak pozdravila oviva dva jahača.

Olga je stala s starišoma na pragi in strajoma pogledüvala proti oči. Da je drüženje na dvorišči gračüvalo že fejest pajdaško in so si prišleki zamejnili papejre, je oča pravo ženskama:

»Tak! Eni so ešče niti nej odišli, že so prišli novi. In tou že tretji. Boug vej, ka

nas ešče vse čaka!«

Vton je komandant zakričo proti oči:

»Ludvik, drug, prinesi ešjo vina!«

Pajdašenje med Rusi in prišleki je šlo vsigdar bole veselo dale. Vsi so si nazdravljali, oča je pa znouva zašepeto ženskama, šterivi sta ešče dale stali na pragi in gledali, ka se godi na dvorišči:

»Tou je po ton takšen novuva oblast! Nika novoga. Boug pomagaj! Ka nas ešče čaka?«

Te sta od ovih fkraj stoupila Volodja in glaven prišlek in stoupila k domačin:

»Smrt fašizmu!« je pozdravo glavni. Na tou je nej bilou nikšoga odgovora, zatou je nadalüvo:

»Mi smo Titova vojska. Partizani. Skupaj z ruski mi prijatelji smo vas prišli osvobodit. Jaz sem Stane. Odslej bo komanda tega kraja pri vas,« je pogledno proti oči, te so se njemi pa oči stavile na Olgi. Segno njoj je v rokou in jo stisno. Olga je zdrgetala in strajoma poglednila proti Volodji. Te je včasi razmo, ka se godi, zatou je partizani ostro povedo:

»Eto Olja, moja nevesta. Pomni eto! Poimaš?«⁵

Partizan je Olgino rokou v momenti spüsto in odkorako k pajdašiji na dvorišči. Olga se stisnila k Volodji in njemi na vüjo zašepetnila:

»Vala ti, Volodja!«

Fčasi za ten so se Rusi znouva postavili v red, spo-

skakali na džip in teretni auto in se odpelali. Olga je ešče Volodji pomajütala v slovou in se zaprla v svojo ižico.

Olga je sedela na stouci, šteri je biu na trnaci fcuj k stejni naslonjeni in oči so se njej stavile na staron oreji:

»Te ori je tüj, kak san na svejti. Nej se je postaro, samo süje veje njemi prek zime doj kaplejo. Tou je tak kak pri lidaj. Oča in mati se tüdi ne starata, če glij nan vsen lejta friško ta idejo,« je premišljavala o svojon življenji, v šteron, kak si je brodila, se je čas stavo.

»Nega ga. Najbrž je že na drügon svejti. Zato, ka je prišo v nemilost ... v ton groubon soldačkon življenji. Zatou, ka se je nej znao iti. Ka je načiši. Nej je navajeni na grobijanstvo,« njej je miseo poskaküvala, da se je spominjala Volodje, ali kak je friško zdivdjala, tak se je tüdi friško zmirila.

»Če tak vzemen, ga niti ne pogrejšan. Ka san da sploj čütila do njega? Do zdaj se je ešče nika takšega nej godilo. Bojna me je zavadi-la na sredi mojga zorenja in nindri san nej mogla spoznati, ka je biti srečen. V ton san gor zrasla. In te me je Rus napravo zaistino za žensko. Boža sreča je, ka man ešče mater pa očo. Za njiva bi napravila vse na svejti,« je s skuznatimi očami gledala mimo drejvdja nikan ta prouti douli.

1 Olga, moja draga! Od toga nikome nika. Je smrtno nevarno. Vütro iden. Da prijden nazaj, de že pri tebi moje dejte.

2 Vala lejpa, oča! Pazite na Olgo. Nede dugo, ka priden po njo.

3 Olga! Moja! Do snidenja. Te odideva na lepše. Čuvaj mi sineka.

4 Postroji se!

5 To je Olga, moja zaročenka. Zapoumni si tou! Razmiš?

RAZGIBAJMO MOŽGANE

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	BODEČ NJVSKI PLEVEL	PREK- MURSKA OBČINA	UMETNI- KOVA DE- LAVNICA	ROBERT ERJAVEC	MENKO USNJE, IRHOVINA	SIN BRATA ALI SESTRE	REKA ENNS V AVSTRJI
					POŠKODBA KOŽE ZARADI KROPA ALI PARE	7						
					POOPRI- TUČJE							4
					DETEKTIV VENTURA NAJVEČJE MESTO V DALMACIJI				HČERKA	10		
POMOČ ADENOM POETIZEM RITA ORA SUTEREN	SKOK PREKO ČESA	ANGLEŠKA PEVKA IN IGRALKA (ALBUM PHOENIX)	SEDMA GRŠKA ČRKA	DELAVEC, KI GRADI PREDORE	VISOKA IN VITKA STAVBA EYE ARDEN					ALI ŽERDIN RDEČA LISA NA KOŽI		
RAVS, BARLIFA						PTICA SEVERNIH MORJI, ALK						
OBRED						MODEL ZNAMKE KJA VUE SE NAD OGNEM				GOZDNO DREVO, KANADSKI NACIONAL- NI SIMBOL		PRIJETEN, PLEMENIT VONU
GORLJIV PLIN, CZHE	2				UGANDSKI DIKTATOR AMIN	3		NAŠA MISS LETA 1995 BOŠKIN				
SLAVKO ADAMLIJE			ESTONCI STEBLO, BILKA		SANKE			REVŠČINA	8		5	
SMUČIČE NAD BOHRINSKO BISTRICO				9	KRAVJE MLEKO PO PORODU TOM JONES	1		IZDELO- VALLEC BIČEV KORUŽNI STORŽ				
VZHOD, JUTROVO		6						ŽELENA BULA				
LAHKA KOVINA (Ca)								TENIŠKA IGRALKA ZDANŠEK				

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	6	7	3	4	8	3	5	4	1	9	5	3	8	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

V četrtek 17. avgustaša zrankoma v 6:50 si leko na televizijskem programu Duna TV poglednete nauvo oddajo Slovenski utrinkov. Če zamidite, bau oddaja na programi znauvič gnaki den zadvečerka v 13:25 na kanali Duna World.

Magazin leko kisnej vidite na internetnom atrejsi:
<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>
Nutzakapčite tevene, mi vas čakamo!

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

			6	1			9	
				4		2	5	
4					5	7		
	3	5	4	2				
7			5		3			8
				7	6	3	4	
		9	3					1
	7	1		6				
	4			8	1			

UGANKA

Samo dva otroka sta si povsem enaka. Katera dva?

»Tau je najbaugše, gda se z več lidami srečaš...«

29. juliuša so lejpi den leko doživeli tisti, steri so goraziskali najmenšo porabsko ves Andovce. Domanja samouprava je buma redno dobre programe vözbrodila pa pripravila na dén vasi ali ovak na »Vaški dan«. Program so začnili s tekmo vanjom v tjöjanji, za vernike so slovensko-vogrsko sveto mešo slöjžili gospaud Dejan Horvat iz Markovec, v kulturnom programu so z lejpimi, karažnimi slovenskimi plesi razveselili narod sakalauvski folkloristi ZSM pa eni dobri muzikanti, mlajši so si leko dali svoje obraze vöpfungarbiti, leko so se vönaskakali pa plejzdili na gorapofudnjani špilaj, večer so se pa leko vönaplesali na veselici, steri so duže vözdržali. Največ löjdi se je podalo za tjöjanje, mali brejg pod gau-

štjov v centri vesi se je napuno s stoli, z bograča pa s flajsnimi, veselimi lidami več generacij. Med njimi so letos oprvim bilé varaštje slovenstje penzionist-

Z dobro volauv se pripravljajo na delo varaške slovenske penzionistke (z lejvoga kraja) Marijana Kovač, Ani Labodi, Marika Kürnjek, Klara Fodor.

ke Dröjstva porabstji slovenstji penzionistov tü, stere so z veliko radostjov vzele pozvanje. Kak nam je pripovedjala pod-

predsednica dröjstva Marijana Kovač, »Rade smo, če nas ne zovejo samo spejvat ali plesat domanje pesmi pa plese, liki če leko aktivno tü delamo,

leko pokažemo svojo znanje pa se kaj navčimo od drügi lidi tö. Trno rade smo med lidami, rade se drüžimo, spoznavamo

nauve lidi, rade se padašiva mo z mladimi tö. Gnes malo lidi poznamo, depa ranč se tak dobro čütimo med njimi, kak bi se že davnik poznali. No, küjamo pa spoj rade, našo küjanje smo zdaj tö na Anina Labodi zavüpale, ka se una na divdjačino tö dobro razmej, mi z Marikov pa Klarov ji pa žlakoma pod rokau delamo. Vüpamo, ka de se lidam vüdo naš djelenovi golaž pa dobri domanji dödüli, stere je Ani že doma naprajla.« Med slovenstjimi penzionisti sta Joži Kosar ali Bazar pa njagvi par Iluška z Otkauvec dobro poznaniva po porabstji vasnicaj, ka sta preveč aktivniva, radiva se podata za vse-

fale delo vtjüper s svojimi najbaugšimi padaši. Ka si brodi Bazar od andovskega vaškoga dneva, nam na kratko z veseldjom tapovej, zakoj se ma zdaj tü lepau zahvalim: »Sploj dosta lüstva nas je prišlo, v Andovci polonja telko lidi nejga, kak smo zdaj töj. Kaulak v 15-16 mestaj tjöjamo pa vseposedik od 5 do 7 löjdi djé

Sto ma baug najraj svoj želaudec med otkauvskimi padaši? (z lejvoga kraja) Joži Kosar, Iluška Krajcar, Imre Monek in Edit Trajbar.

vcuj. Vsakši z dobro volov tjöja, vsakši tak proba, aj njéjvo djésti bau najbaugše. Leko ka vsakši prvi baude, tau gvüšno, ka tašnoga nede, sto bi najbola ozar zaausto s tistim, ka stjöja. Tak brodim, ka tjelko lüstva je vtjüp prišlo na tau srečanje, s toga dosta djestija ne ostane. Dobili smo bograč pa djeleno vo mesau. Največ nas pörkölt (bograč) tjöja, gvüšno ka z mladoga mesa dobro djesti leko stjöjamo. Mi dosta paradajsa, prpra, lüka pa dosta kaj drügo nöjcamo, depa nej vseedno, s koj tjelko je notra djano. Vsakši svojo žma proba vöprinesti. Tau gvüšno, ka téjsti pörkölt bau najbaugši, steri najprvim sfaléj. Dja sam ne tjöjam divdjačino, depa mam

enga dobroga padaša, steri ngausta tjöja pa dobro. Doma tü šegau mam tjöjati, ka Iluš spoj dobroga stjöja, dja samo pomagam vcuj pa koštavam, ka trbej eštje vcuj. Dosta se ne razmejn, depa préjde té cajt, gda mo dja tü vedo narediti, zdaj eštja neštjem vcuj staniti, ne smejm, leko, ka bi ga sam mogo zesti.«

Tak Joži kak njagvi par Iluška trno radiva odita na programe zvöjn domanje vesi tü, radiva pomagata z delom tü. »Ja, tau je tak, če doma ostanéš, stari grataš pa nauri ostanéš. Če z daumi deš, se s padaši srečas, nauve padaše najdeš, dobro se poznaš, cajt ti bola dé pa se dosta vse kaj navčéjš

tü leko. Dočas živeš, dočas se včéjš. Tau je najbaugše, če se z več lidami srečaš, te š vsikdar baugšo volo emo, pa leko ka š dosta dale žéjvo. Ka maš betegov, na tisto tü pozabiš, ka te ovak boli, té tau nika ne boléj. Dja sem nej taši človek, ka bi se doma notazapro, leko, ka té cajt tü pride, tau ne vej. Depa zdaj sam eštja tak, ka müva z Iluškov obadva radiva déva, radiva se dobro poznavaj, padaša tü tašnoga mam, ka on tü rad dé s svojim parom. Tak brodim, ka je najbaugšo vrastvo, dobra vola pa muzika, od toga baugšoga vrastva na svejti ne najdejo vö.«

Tekst Klara Fodor
Foto Evelin Časar,
Klara Fodor

TANAČI ZA VRAUČE DNEVE

Vsakšo leto so najbolje vrauč dnevi juliuša pa augustuša gé. Cejlo leto na tau čakamo, dapa gda pride velka ica, nam že više gé, ne vejmo, kak se leko branimo, kak go leko preživeti.

Ka leko gejmo pa pigemo tašoga cajta?

Gda že temperatura više skauči kak 30-35 stopinj, je baugše, če doma ostanemo ali samo rano zrankma pa večer demo vö, gda sunce ne sije tak krepko. No-site z dugimi rokavi srajce, rekljne, dejte na glavau slamnatni klobük, vacalejk. Pijte več vode, tekočine, kak do tistoga mau. Dobro vejmo, ka gda dosta švicamo, tejljo dosta vodé zgibi, tau moramo nazaj spiti. Človek ranč ne misli, kak dosta vode vözošvica. Najbaukše je vodau piti, leko go malo osolimo tö, ka s švicanjom tejljo sau tö zgibi. Ne tanačivajo piti alkoholne pijače, liköre in sladke soke tö nej, ka mo po tistim vse bole žedni gé. V vročini najbolje na leki vöposenejo mlajši, betežniki pa stari lidge. Na nji moremo bole skrb meti. Njim večkrat trbej poniditi vodau, čaj, trucati, aj pigejo te tö, če pravijo, ka so nej žedni. Na den 2-2,5 litra vode moremo spiti.

V velkoj ici, kanikuli je nej dobro tašo djesti gesti, stero visko kalorijo ma v sebi, kak špek, solano mesau, salame. Trnok pocukrano piti tö nej dobro, kak kola, fanta itd. Baukše je bole süjo mesau gesti, ribe,

piščanče mesau pa divdjačino. Raje gejmo več zelenjave in sada, tej majo v sebi dosta vode, tekočine pa so za želaudec tö nej težke. Zdjaj že zrejljo djagode, maline, ribez, breskve, slive in rane djaboke, grüške. Vsigdar je tisti sad najbaukši, steroga leko mi sami pripauvamo ali v naši krajini raste. Ka ga od daleč pripelajo, več nema v sebi tak dosta vitaminov, mineralov kak domanji sad. Gejmo dosta zelenjave, šalato, kapüsto, ščabe, špinačo, aubrike, tikvi, papriko, paradajsa. Ta zelenjava dosta tekočine ma v sebi. Sad in zelenjavo je doma najbukše rano zrankma dojbrati, te ma v sebi največ vitaminov. Če duže držimo, vsigdar menje vitaminov ostane v nji.

Prauti večera se leko demo šetat s pajdaši ali držino, po pauti nutsedemo v gostilno na eno kavo, mrzeu špricer. Vse bole leko vöstrpimo veliko ico, če se demo kaupat v terme pa se dobro čütimo v hladni vodi. Rekreacija nam dobro spadne za tejljo pa düšo tö. Dostafele praktik geste, kak se leko čedno branimo prauti velki ici, aj ne dobimo stroka ali sončevnice. Vsakši more znati, ka je njema najbaukše gé, tak baude poletni čas vesel. Uživajmo v toplom vremeni. Poletni mejseci brž taodidejo, ranč na pamet ne vmememo pa že pride djesen.

Margit Čuk

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TOPnet d.o.o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB